

॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ततः कश्चिदिति निर्वेदाख्यवैराग्यदौर्लभ्यमुक्तं निराकाराश्रितेन असंप्रज्ञातसमाधिसमधिगम्यब्रह्मभावाश्रितेन लोक्यतइतिलोकोद्धृतं तन्त्रं जंडुःखं ॥ ३८ ॥ इमं मार्गयोगमार्गं अनुभूय ज्ञात्वा अनुष्ठितः अनुष्ठानुष्ठानं अभ्यासः संजातोऽस्य सोऽनुष्ठितः ततोऽनुष्ठानात् इयं पूर्वोक्ता अंतर्धानादिशक्तिर्ज्ञानविज्ञानादिरूपा आत्मनः मनसः मनसो हि प्र

न क्वचित्सुखमत्यंतं न क्वचिच्छाश्वती स्थितिः ॥ स्यानाच्च महतोऽंशो दुःखलब्ध्या पुनः पुनः ॥ ३० ॥ अशुभागतयः प्राप्ताः कष्टमपपापसेवनात् ॥ काममन्युपरीति न तृणायामोहितेन च ॥ ३१ ॥ पुनः पुनश्च मरणं जन्म चैव पुनः पुनः ॥ आहाराविविधाभुक्ताः पीतानानाविधाः स्तनाः ॥ ३२ ॥ मातरो विविधा दृष्टाः पितरश्च पृथग्विधाः ॥ सुखानि च विचित्राणि दुःखानि च मयानघ ॥ ३३ ॥ प्रियैर्विवासो बहुशः संवासश्चाप्रियैः सह ॥ धननाशश्च संप्राप्तो लब्ध्वा दुःखेन तद्धनं ॥ ३४ ॥ अवमानाः सुकृष्टाश्च राजतः स्वजनान्तथा ॥ शरीरामानसावापि वेदना भृशदारुणाः ॥ ३५ ॥ प्राप्ता विमाननाशो ग्रावबंधाश्च दारुणाः ॥ पतनं निरये चैव यातनाश्च यमक्षये ॥ ३६ ॥ जरारोगाश्च सततं व्यसनानि च भूरिशः ॥ लोके स्मिन्ननुभूतानि द्वंद्वजानि भृशं मया ॥ ३७ ॥ ततः कदाचिन्निर्वेदान्निराकाराश्रितेन च ॥ लोकतंत्रं परित्यक्तं दुःखार्त्तं न भृशं मया ॥ ३८ ॥ लोके स्मिन्ननुभूयाहमिमं मार्गं मनुष्ठितः ॥ ततः सिद्धिरियं प्राप्ता प्रसादात्मनो मया ॥ ३९ ॥ नाहंपुनरिहा गता लोकानां लोकयाम्यहं ॥ आसिद्धेराप्रजासर्गादात्मनोऽपि गतीः शुभाः ॥ ४० ॥ उपलब्ध्या द्विजश्रेष्ठतथेयं सिद्धिरुत्तमा ॥ इतः परं गमिष्यामि ततः परतरं पुनः ॥ ४१ ॥ ब्रह्मणः पदमव्यक्तं माते भूदत्र संशयः ॥ नाहंपुनरिहा गतामर्त्यलोकं परंतप ॥ ४२ ॥ प्रीतोऽस्मि ते महाप्राज्ञ ब्रूहि किं करवाणि ते ॥ यदीप्सरुपपन्नस्वं तस्य कालोऽयमागतः ॥ ४३ ॥ अभिजाने च तदहं यदर्थं मामुपागतः ॥ अचिरात्तु गमिष्यामि ते नाहं त्वामचूचुदं ॥ ४४ ॥ भृशं प्रीतोऽस्मि भवतश्चारित्र्येण विचक्षण ॥ परिपृच्छस्व कुशलं भाषेयं तत्तवेप्सितं ॥ ४५ ॥ बहुमन्ये च ते बुद्धिं भृशं संपूजयामि च ॥ येनाहं भवता बुद्धौ मे धावीत्यसि काश्चप ॥ ४६ ॥ इति श्रीमहाभारते आश्वमेधि के पर्वणि अनुगीता पर्वणि षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥ ॥ ४३ ॥ ॥ ४३ ॥

सादेन हंतिकर्मशुभाशुभं प्रसन्नात्मनिसिस्थित्वा सुखमक्षय्यमश्रुते इति श्रुतेः ॥ ३९ ॥ विद्याफलेऽपुनरावृत्तिः सर्वज्ञत्वं चाह नाहमित्यादिना आसिद्धेः आमोक्षात् आप्रजासृष्टेः आत्मनः अपिशब्दा ल्लोकानां च गतीरा लोकयामीत्यन्वयः ॥ ४० ॥ इतः परं सत्यलोकं परतरं कैवल्यं यदि प्रयास्यन्नुपपारमेष्ठ्यमिति योगिनामिच्छया सद्यो वा क्रमिकं वा कैवल्यमस्तीति स्मरणं ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ बहुमन्येऽंशं पूजयेत् अहं मंतर्धानतोऽप्यतस्त्वया ज्ञातः ॥ ४६ ॥ इत्याश्वमेधिके पर्वणि नैलकंठीये भारतज्ञावदीये षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥ ॥ ४३ ॥